

РОЗДІЛ 1. ПОЛІТИЧНІ ІНСТИТУТИ ТА ПРОЦЕСИ

Дроздюк Ярослав Олександрович

Категоріальні основи дослідження гібридної війни як частини сучасної політико-правової реальності

УДК 32:355.01(477)
DOI <https://doi.org/10.24195/2414-9616.2022-6.1>

Дроздюк Ярослав Олександрович
аспірант кафедри політичних наук
факультету соціально-політичних наук
Українського державного університету
імені Михайла Драгоманова
вул. Пирогова, 9, Київ, Україна
ORCID: 0000-0002-6835-2219

У статті розглянуто наукові погляди та різні підходи щодо формування поняття гібридної війни. Виявлено специфіку його розвитку з першого публічного використання і до моменту вторгнення Російської Федерації в Україну. Автором визначено основні ознаки гібридної війни. Зазначено, що розуміння концепту гібридної війни сформоване на прикладі російсько-української війни. Надано визначення терміну «гібридна війна».

Обґрунтовано, що, незалежно від терміну для позначення сучасних гібридних протистоянь, мотиви та методи цих форм міждержавної агресії залишаються незмінними. До основних ознак гібридних воєн можна віднести наступне: ініціатором «гібридної» війни є держава з тоталітарним та неоімперіалістичним режимом, які у внутрішньополітичному аспекті сподіваються на «дух перемог»; вторгнення починається без відкритого оголошення війни, агресор заперечує власну присутність та очевидну експансію (тобто, юридично це не війна, але фактично й не мир); втягування у тривалі й малоефективні переговори, які активно використовується для різного роду політичного тиску на міжнародну спільноту та учасників конфлікту; поєднуються залучення збройних сил у невеликій кількості та засобів інформаційного впливу; вагому роль відіграють нетрадиційні засоби ведення бою – кібератаки, партизанська війна, пасивний опір, терористичні акти, психологічна війна, підтримка антиурядових угруповань, підтримка антиурядових рухів (партій) тощо; війна між противниками, у військових силах яких є істотний дисбаланс: регулярна армія, нерегулярні військові утворення, найманці, «ідейні борці» з урядовими силами, заслані загони представників третьої сторони, бойовики, терористи, кримінальні елементи.

Зроблено висновок, що гібридна війна – це комплекс економічних, фінансових, матеріально-технічних, інформаційно-пропагандистських та військових заходів, що здійснює з метою дезінформування, залякування, створення внутрішніх суспільних і національних протиріч, що дозволяють позбавити протисторою фактичного суверенітету.

Можливо, після закінчення російсько-української війни поняття «гібридна» війна буде застосовуватися, як власна назва лише у відношенні війни РФ з Україною.

Ключові слова: війна, гібридна війна, гібридний конфлікт, гібридна загроза, збройний конфлікт, російсько-українська війна.

Вступ. На сьогоднішній день існує потреба розвитку досліджень проблем війни та збройних конфліктів, їх аналіз з позицій сучасної політології, права, міжнародних відносин, національної безпеки, соціології, психології, філософії, та інших суміжних наук.

Розгортання збройної агресії Російської Федерації (далі – РФ) проти України стало практичним втіленням в життя способів та методів ведення гібридної війни та застосування нових гібридних загроз агресором. Щоб з'ясувати підстави називати російсько-український конфлікт «гібридною війною» розглянемо концепт «гібридної війни» шляхом здійснення аналізу природи його виникнення, основних ознак та тлумачення.

Тема гібридної війни висвітлюється у працях науковців Національного інституту стратегічних досліджень (В. Бегми, В. Горбуліна, О. Іжака, Б. Парахонського, О. Резнікової, Г. Яворської та інших), Інституту політичних і етнонаціональних досліджень ім. І.Ф. Кураса НАНУ (О. Зорич, О. Калакури, Н. Кочан, О. Рафальського та інших),

Інституту держави і права ім. В.М. Корецького НАНУ (Горбатенко В., Кресіної І., Сосніна О, Шемшученко Ю. та ін.). Значний внесок у дослідження гібридної війни зробили: Андрієвський Т., Антонович М., Кудряченко Ю., Е.Магда, Онофрійчук А., Оболенська Т., Стойко О., Пирожков С., Шемаєв В. та інші науковці. Це також важлива проблема і для світової науки, а трактуючи центральні поняття, пов'язанні з гібридною війною, вже традиційно звертаємося до західних дослідників (F. Hoffman, Jon Mc. Cuen, M. Bond, Brian J. Donlon, Brian P. Fleming, J. Stowell, R. Killebrew). Згадані автори присвятили напрацювання сутності, стратегії, загрозам гібридної війни. Водночас політико-інституційні елементи та політико-правові обставини гібридної війни РФ проти України потребують глибшого аналізу.

Мета та завдання статті. На основі вивчення та аналізу наукових праць, міжнародного права, чинного законодавства України, визначити такі категорії, як «гібридна» війна, загроза, конфлікт в правовому та політологічному аспектах, про-

аналізувати тенденції їх регламентації у наукових джерелах на прикладі розгортання гібридної агресії РФ проти України.

Методи дослідження. У роботі використано діалектичний метод пізнання та методи системного підходу; функціональний, структурний, історико-правовий та логічний методи; метод політичної компаративістики і порівняльно-правового аналізу, метод прогнозування та інші.

Результати. Західні теоретичні концепції при типології «війн четвертого покоління («fourth generation warfare») нетипового характеру визначають наступні версії:

- Асиметрична війна (Asymmetric warfare);
- Повстанська війна (Guerrilla warfare);
- Гібридна війна;
- Інформаційні операції (Information operations);
- Конфлікт низької інтенсивності (low intensity conflict);
- Психологічна війна (psychological warfare) [1].

Гібридні конфлікти і гібридні загрози на сьогодні розглядають як важливу характеристику міжнародного безпекового довкілля, що перебуває у стані системної кризи. Водночас у військовій та аналітичній спільноті бракує єдності у розумінні феномена гібридної війни [2, с. 20].

Так співробітники Національного інституту стратегічних досліджень, гібридну війну у загальному вигляді розуміють як воєнні дії, що здійснюються шляхом поєднання мілітарних, квазімілітарних, дипломатичних, інформаційних, економічних та інших засобів з метою досягнення стратегічних політичних цілей [2, с. 19].

Специфіка такого поєднання полягає в тому, що кожний з військових і невійськових способів ведення гібридного конфлікту застосовується у воєнних цілях та використовується як зброя. Перетворення на зброю (weaponization) відбувається не тільки в медійній сфері. Так само в прямому сенсі у ролі зброї, яка наносить ураження різного рівня системам противника, застосовуються всі інші невійськові засоби ведення гібридної війни. [3, с. 41].

Ф. Хоффман стверджує, що перше публічне використання поняття «гібридна війна» здійснив генерал Джеймс Меттіс (міністр оборони США 2017-2018 рр.) на Оборонному Форумі в США 5 вересня 2005 р. Окрім того, сам концепт гібридної війни був вперше презентований Дж. Меттісом та Ф. Хоффманом у виданні Інституту ВМС США (Naval Institute) «Proceedings», у листопаді 2005 р. Дослідники визначали гібридну війну крізь призму основних загроз Національної оборонної стратегії США: традиційні, нерегулярні, катастрофічні та руйнівні. На думку дослідників, майбутні вороги будуть розглядати загрози з Національної оборонної стратегії як «своєрідне меню та вибрати комбінацію прийомів чи тактик, що їм подо-

баються». Це вони називають злиттям різних способів і засобів ведення війни, додаючи, що «цей безпрецедентний синтез – це те, що ми називаємо гібридною війною» [4, с. 31].

З огляду на критерії способу ведення війни полемологи виокремлюють поняття «гібридної» війни. Гібридні війни (hybrid warfare). Це сучасні війни, які ведуться із використанням всіляких доступних тактик боротьби, як регулярних чи нерегулярних, так і кібернетичних із можливістю застосування зброї масового знищення, а також інформаційної, психологічної та пропагандистської війни із використанням останніх інформаційних і медійних технологій. На даний момент не існує одного, визначеного усіма визначення гібридної війни. Наприклад, Натан Фрейєр з Center for Strategic and International Studies, один з творців цього поняття, колишній співпрацівник Департаменту оборони США визначив гібридну війну на основі чотирьох типів боротьби: традиційні сутички регулярних військ, партизанська війна, «катастрофічний тероризм» та винищувальні техніки, що підривають користь військової переваги регулярних військ (Freier, 2009) [5, с. 20].

Класичним прикладом гібридної війни вважають війну, яку вела «Хезболла» в Лівані у 2006 р., використовуючи класичні військові дії, нерегулярні збройні формування та інформаційні методи ведення війни, завдавши Ізраїлю, на думку багатьох експертів, стратегічної поразки. Як цілком слушно наголошують військові аналітики, гібридна загроза здатна нівелювати технологічну перевагу будь-якої армії. «Хезболла» отримала психологічну перемогу 2006 року, як власне, і зараз. Змістити акцент у процесі прийняття рішення з військової площини у етичну та моральну, змусити обирати між уставом, правом, мораллю, врешті, дискредитувати противника, хай яке б рішення було прийнято, – ось ключові моменти, які забезпечили перевагу «Хезбалли» [6, с.25-27].

Активно обговорювати цей вид війни у міжнародній спільноті почали після окупації у 2014 році Автономної республіки Крим (далі – АРК).

До середини літа 2014 р. термін «гібридна війна» в офіційних документах стосовно агресії РФ проти України не вживався. Уперше його неофіційно 39 застосував генерал Франк ван Каппен (Нідерланди), назвавши у квітні 2014 р. російську військову операцію «гібридною». При цьому він ґрунтувався на суто мілітарних характеристиках її виміру як суміші класичного ведення війни з використанням нерегулярних збройних формувань і підкреслював, що цей термін може мати безліч дефініцій [7].

Тільки в липні 2014 р. керівництво Північноатлантичного альянсу офіційно оголосило, що російське вторгнення в Криму і на сході України є гібридною війною. У 2015 р. у збірнику «The Military

Balance» було надане тлумачення ГВ як «використання воєнних і невоєнних інструментів в інтегрованій кампанії, спрямованій на досягнення неочікуваності, захоплення ініціативи та отримання психологічних переваг, що застосовують дипломатичні можливості; масштабні й блискавичні інформаційні, електронні та кібероперації; прикриття і приховування військових і розвідувальних дій, у поєднанні з економічним тиском» [8].

Аналіз подій в АРК та на сході України свідчить про те, що гібридна війна РФ проти України не була спонтанною. РФ протягом тривалого часу готувалась до цих подій, здійснювався вплив на керівництво України.

До початку безпосередніх дій гібридної війни РФ здійснювала:

- навмисну дестабілізацію внутрішньополітичної обстановки в Україні;
- ідеологічну обробку свого населення для об'єднання навколо ідей націоналізму, великодержавного шовінізму, захисту так званих «руського миру», «національних цінностей і інтересів», боротьби із «зовнішнім ворогом», а також максимальне ослаблення опозиції у всіх її проявах;
- потужну інформаційно-пропагандистську кампанію захоплення інформаційного простору України і використання його в своїх інтересах для формування у населення необхідного суспільного настрою;
- дискредитацію зовнішньої і внутрішньої політики України, нав'язування її керівництву і населенню певних ідей і цивілізаційних цінностей шляхом проведення активної інформаційної кампанії із застосуванням як державних, так і неурядових організацій;
- підлив державної влади, в тому числі, підкуп впливових урядовців, політичних діячів і керівництва силових структур, просування агентів впливу на посади в державні органи влади, розпалювання протистояння між різними політичними силами і встановлення контролю над ними;
- внесення розколу серед населення України шляхом стимулювання внутрішніх суперечностей політичного, міжнаціонального і міжрелігійного характеру (зокрема, в рамках створення і підтримки різних партій, рухів і організацій певного, в т.ч. екстремістського толку);
- підлив довіри населення до влади, а також розповсюдження в суспільстві протестних і сепаратистських настроїв методом провокації соціально-економічних та інших проблем [9].

Як наслідок проведення багатьох досліджень гібридної війни РФ проти України, був укладений перелік особливостей тактики РФ, у якому виокремлюють 10 тактичних принципів гібридної армії РФ:

1. Диверсійно-розвідувальні групи. Тактику ДРГ росіяни перейняли у чеченців. Йдеться про точ-

кові напади – прохід між блок-постами, мінування і засідки на дорогах, несподівані напади на окремі позиції.

Можливо, у 2014 році використання цієї тактики й було виправданим – частина місцевого населення, запропагандоване кремлівським ТБ, симпатизувала озброєним «зеленим чоловічкам», а ЗСУ не завжди добре орієнтувалися на місцевості поза основними дорогами.

Однак зараз тактика ДРГ втратила колишню ефективність, оскільки:

- а) Україна створила суцільну лінію фронту, збудувавши на ній ешелоновану оборону, яка дозволяє контролювати всю прифронтову територію;
- б) Це наша земля, на якій живуть наші люди. Навіть на окупованій території вони допомагають ЗСУ, в тому числі й інформацією про підозрілих людей зі зброєю.

2. Прикриття мирним населенням – це одна з основ сучасної російської тактики, і Кремль навчився їй теж у Чечні. Там росіяни помітили, що чеченці не стріляють по своїх. І стали прикриватися «мирняком», розташовуючи вогневі позиції на кладовищах, подвір'ях шкіл, дитячих садків, лікарень, багатоквартирних будинків.

Там же Москва побачила, як ефективно – особливо у країнах Заходу – чеченці поширюють інформацію про злочини російської армії проти мирного населення. Бо самі ЗС РФ не церемонилися з тим, куди стріляти – чи по чеченському селу, чи по дев'ятипверхівках Грозного.

Кремль розраховував, що українська армія теж почне зрівнювати міста Донбасу з землею – цілими кварталами, як російська армія це робила в Чечні. Результатом мала бути вражаюча картинка про «геноцид народу Донбасу», яку планувалося згодувати західним демократіям.

Цей розрахунок провалився, от і довелося росіянам придумувати історії про розіп'ятих немовлят і самим обстрілювати окуповані ними території.

3. Приховування власної присутності потрібне росіянам саме для того, щоб безкарно прикриватися мирним населенням та здійснювати інші військові злочини. «Нашей армии там нет».

Володимир Путін – президент РФ і Сергій Шойгу – Герой Росії, міністр оборони РФ. Другий після Путіна фігурант майбутніх кримінальних справ про військові злочини гібридної армії Кремля на території України

Тому вони замазують тактичні знаки на штатній техніці, видають замість військових квитків РФ документи неіснуючих «держав», зрізають з форми статутні нашивки з триколом та інші відзнаки, приховують обставини і навіть самі факти загибелі російських військовослужбовців у зоні проведення АТО.

4. Тактика виштовхування, вона ж «тактика свині». Це з приказки: «Пусти свиню за стіл, вона

туди із ногами залізе». Йдеться про те, що після кожної чергової домовленості росіяни відразу ж починають її порушувати. Використовують цей момент потискання рук, момент обміну чесними словами, щоб зробити черговий – зазвичай дрібний – крок до реалізації власних інтересів. Скажімо, користуючись перемир'ям, захопити кілька покинутих будинків у нейтральній зоні.

Тактика «свині» – це тактика тупого віджимання. Наче не вперед ідуть, а сунуться задом, роблячи при цьому вигляд, що нічого не сталося. Захопивши будинки, поставити там спостерігача. Потім коригувальника. Потім вогневі засоби. Потім розпочати регулярні обстріли позицій ЗСУ.

Цю тактику українські військові вже розкусили – і тепер робити ці маленькі кроки окупантам усе складніше. Головне – не залишати такі свинячі рухи без належної реакції.

5. Ординська тактика оточення. Монголотатари ніколи не оточували ворога повністю, завжди залишали йому шлях виходу.

Бо загнаний у кут противник запекло обороняється. А противник, якому є куди відступати, розслаблено рухається наданим коридором, де ординці і можуть його зручно накрити. Тепер ми знаємо ціну «чесного слова російського офіцера» – ця страшна ціна заплачена під Іловайськом, коли «зелений коридор» обернувся розстрілом упритул.

До речі, подібну пропозицію росіяни зробили того літа й одному з підрозділів 79-ї аеромобільної бригади – в секторі «Д», під Савур-Могилою. Ви, мовляв, оточені, але ми відпускаємо, ось шлях виходу.

Але десантники не повелися і пробилися крізь вороже кільце своїм маршрутом, з мінімальними втратами.

6. Принцип зосередження основних зусиль, про який так любить згадувати експерт з військових ігор, теж застосовується гібридною армією.

Скажімо, для битви за Дебальцеве противник, прикриваючись щойно підписаним у Мінську перемир'ям, стягнув війська з усіх інших ділянок фронту. Скориставшись цим оголенням ворожих позицій, українські підрозділи в секторі «М» значно просунулися в районі Широкиного.

7. Застосовують окупанти й положення про кілька напрямків наступального удару, але зовсім не так прямолінійно, як пише ґеймер. Навпаки, росіяни готуються, проводять розвідку, намагаються вирахувати найслабніше місце в обороні.

І тільки після підготовки вони пробують прорвати оборону й оточити українські підрозділи (якщо не фактично, то хоча б на словах, щоб роздмухати в інформаційному просторі чергового слона на тему «котли для патріотів»).

Востаннє путінські воєначальники пробували повторити ці прийоми під Мар'їнкою влітку 2015 року. Однак у відповідь на зосередження противником живої сили ЗСУ зосередили на цьому напрямку арти-

лерійські потужності, забезпечивши появу у російських військових частинах пам'ятних стел із довгими списками «навічно зарахованих до лав».

8. Крім чеченського й афганського досвіду, Кремль перейняв і західну практику приватних військових формувань.

Так звані «1-ий (донецький) і 2-ий (луганський) армійські корпуси» в «народних республіках» – це фактично приватна армія Путіна. Їхні штати – переважно мотопіхотні – абсолютно співпадають з кадровими російськими аналогами. А комплектуються вони «ополченцями» та «добровольцями» з РФ, причому вербування найманців здійснюється через російські військкомати.

Однак гібридна армія РФ – це не тільки наймана мотопіхота. Професійна складова російських окупаційних сил – від артилерії до підрозділів радіоелектронної боротьби – кадрові військовослужбовці ЗС РФ.

Малазійський «боїнг» збивали кадрові російські військові. Ракетних ударів по Маріуполю, Волновасі та Краматорську завдавали кадрові російські військові. Попасну й Авдіївку обстрілюють кадрові російські військові.

9. Відповідно, у наступальних діях на Донбасі окупанти застосовують два ешелони – приватну армію Путіна в першому ешелоні і частини регулярної армії РФ у другому.

Наступ цього гібридного війська зазвичай виглядає так: приватна армія «ополченців-добровольців» виступає гарматним м'ясом для першого удару, імовірний успіх розвивають кадрові підрозділи регулярної армії (скажімо, під Вуглегірськом у лютому 2015-го цю роль виконували буряти з 5-ї танкової бригади ЗС РФ).

Застосування на вістрі атаки приватної армії вигідне ще й тим, що постраждалим у ході боїв «ополченцям» з першого ешелону не треба виплачувати купу грошей із держбюджету. Їхні родини також не отримують належних виплат за загиблого – «я их туда не посылал».

Та й загалом шуму немає. Порахувати справжні втрати цієї приватної армії неможливо. Скажімо, в Широкино росіяни навіть не намагалися забрати своїх убитих з першого ешелону, їхні тіла так і залишилися лежати в полі.

10. Пропаганда й інформаційна війна. Хоча ми говоримо суто про військову тактику, не можна забувати, що війна на Донбасі була б неможливою без грандіозної, небаченої в історії людства медіакампанії з дезінформації населення, продуманого психологічного терору проти громадян з обох боків фронту [10].

Висновки. Незалежно від терміну для позначення сучасних гібридних протистоянь, мотиви та методи цих форм міждержавної агресії залишаються незмінними. До основних ознак гібридних воїн можна віднести:

– ініціатором «гібридної» війни є держава з тоталітарним та неоімперіалістичним режимом, які у внутрішньополітичному аспекті сподіваються на «дух перемог»;

– вторгнення починається без відкритого оголошення війни, агресор заперечує власну присутність та очевидну експансію (тобто, юридично це не війна, але фактично це не мир);

– втягування у тривалі й малоефективні перемовини, які активно використовується для різного роду політичного тиску на міжнародну спільноту та учасників конфлікту;

– поєднуються залучення збройних сил у невеликій кількості та засобів інформаційного впливу;

– вагому роль відіграють нетрадиційні засоби ведення бою – кібератаки, партизанська війна, пасивний опір, терористичні акти, психологічна війна, підтримка антиурядових угруповань, підтримка антиурядових рухів (партій) тощо;

– війна між противниками, у військових силах яких є істотний дисбаланс: регулярна армія, нерегулярні військові утворення, найманці, «ідейні борці» з урядовими силами, заслані загони представників третьої сторони, бойовики, терористи, кримінальні елементи.

Таким чином, гібридна війна це комплекс економічних, фінансових, матеріально-технічних, інформаційно-пропагандистських та військових заходів, що здійснює з метою дезінформування, залякування, створення внутрішніх суспільних і національних протиріч, що дозволяють позбавити протиборчу сторону фактичного суверенітету.

Оскільки РФ не вдалося реалізувати свої плани, вона почала відкритий збройний конфлікт в Україні, який досі називає – «спецоперація». Наразі неможливо передбачити, які гібридні загрози можуть ще постати перед Україною. Можливо, після закінчення російсько-українського війни поняття «гібридна» війна буде застосовуватися, як власна назва лише у відношенні війни РФ з Україною.

ЛІТЕРАТУРА:

1. András Rácz. Russia's Hybrid War in Ukraine: Breaking the Enemy's Ability to Resist. *Finnish Institute of International Affairs*. 2015. 104 p. URL: <https://www.fiaa.fi/wp-content/uploads/2017/01/fiiareport43.pdf>

2. Світова гібридна війна: Український фронт. / під головн. ред. В. П. Горбуліна. Київ: НІСД, 2017. 496 с. URL: https://web.archive.org/web/20170211155400/http://www.niss.gov.ua/content/articles/files/HW_druk_fin+site_changed-6e437.pdf

3. Яворська Г. М. Гібридна війна як дискурсивний конструкт. *Стратегічні пріоритети. Серія : Політика*. 2016. № 4. С. 41-48. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/sppol_2016_4_7

4. Mattis J. N., Hoffman F. Future Warfare: The Rise of Hybrid Warfare. *U.S. Naval Institute. Proceedings*. 2005. P. 30–32.

5. Гібридна війна: in verbo et in praxi : монографія / Донецький національний університет

імені Василя Стуса / під. заг. ред. проф. Р.О. Додінова. Вінниця : ТОВ «НіланЛТД». 2017. 412 с. URL: <file:///C:/Users/admin/Desktop/3781-%D0%A2%D0%B5%D0%BA%D1%81%D1%82%20%D1%81%D1%82%D0%B0%D1%82%D1%82%D1%96-7599-1-10-20170524.pdf>

6. Davis J.R. Defending Future Hybrid Threats. *Military Review. Fort Leavenworth*. September-October 2013. № 5. P. 21–29.

7. Корнієнко С. Путін веде в Україні гібридну війну – генерал Каппен. URL: <http://www.radiosvoboda.org/content/article/25363591.html>

8. The Military Balance. Oxford University Press. 2015. URL: <https://www.iiss.org/publications/the-military-balance/the-military-balance-2015/mb2015-essays-3>

9. Алімпієв А. М., Певцов Г.В. (ХНУПС) Особливості гібридної війни РФ проти України. Досвід, що отриманий Повітряними Силами ЗСУ. *Наука і техніка Повітряних Сил Збройних Сил України*. 2017. № 2(27). URL: <https://www.ukrmilitary.com/2017/05/experience-received-by-the-armed-forces-of-the-armed-forces-of-ukraine.html>

10. Складові гібридної війни. Аналізуй, вивчай, протидій – перемагай... «Ветерани.УА» Головна. *Війна Аналітика*. URL: http://veterano.com.ua/index.php?option=com_content&view=article&id=6033:skladovi-gibridnoji-vijni-analizuj-vivchaj-protidij-peremagaj&catid=12&Itemid=122

REFERENCES:

1. András Rácz. Russia's Hybrid War in Ukraine: Breaking the Enemy's Ability to Resist. *Finnish Institute of International Affairs*. 2015. 104 p. URL: <https://www.fiaa.fi/wp-content/uploads/2017/01/fiiareport43.pdf> [in English].

2. Ghorbulina P. Svitova ghibrydna vijna: Ukrajskij front [World hybrid war: Ukrainian front]. Kyiv : NISD, 2017. 496 p. URL: https://web.archive.org/web/20170211155400/http://www.niss.gov.ua/content/articles/files/HW_druk_fin+site_changed-6e437.pdf [in Ukrainian].

3. Javorsjka Gh. M. Ghibrydna vijna jak dyskursyvnyj konstrukt [Hybrid war as a discursive construct] *Strategic priorities. Series: Politics*. 2016. № 4. P.41–48. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/sppol_2016_4_7 [in Ukrainian].

4. Mattis J. N., Hoffman F. () Future Warfare: The Rise of Hybrid Warfare. *U.S. Naval Institute. Proceedings*, 2005. P. 30–32. [in English].

5. Dodonova R.O. Ghibrydna vijna: in verbo et in praxi : monografija [Hybrid war: in verbo et in praxi: monograph]. Vinnycja : TOV «NilanLTD». 2016. 412 p. URL: <file:///C:/Users/admin/Desktop/3781-%D0%A2%D0%B5%D0%BA%D1%81%D1%82%20%D1%81%D1%82%D0%B0%D1%82%D1%82%D1%96-7599-1-10-20170524.pdf> [in Ukrainian]/

6. Davis J.R. Defending Future Hybrid Threats. *Military Review. Fort Leavenworth*. September-October. 2013 № 5, pp. 21–29 [in English].

7. Kornijenko S. Putin vede v Ukrajinі ghibrydnu vijnu – ghegeneral Kappen [Putin is waging a hybrid war in Ukraine – General Kappen]. 2014. URL: <http://www.radiosvoboda.org/content/article/25363591.html> [in Ukrainian].

8. The Military Balance. Oxford University Press (2015). URL <https://www.iiss.org/publications/the-military-balance/the-military-balance-2015/mb2015-essays-3> [in English]

9. Alimpijev A.M., Pjevov Gh.V. (KhNUPS) Osoblyvosti ghibrydnoji vijny RF proty Ukrajinj. Dosvid, shho otrymanyj Povitrjanyj Sylamy ZSU [Features of the hybrid war of the Russian Federation against Ukraine. Experience gained by the Air Force of the Armed Forces of Ukraine] *Science and technology of the Air Force of the Armed Forces of Ukraine*. 2017. № 2 (27).

URL: <https://www.ukrmilitary.com/2017/05/experience-received-by-the-armed-forces-of-the-armed-forces-of-ukraine.html>[in Ukrainian]

10. Skladovi ghibrydnoji vijny. Analizuj, vyvchaj, protydij – peremaghaj...[Components of hybrid war. Analyze, study, counter – win...] *Veterany.UA*. URL: http://veterano.com.ua/index.php?option=com_content&view=article&id=6033:skladovi-gibrydnoji-vijni-analizuj-vyvchaj-protidij-peremagaj&catid=12&Itemid=122 [in Ukrainian]

Categorical basics for the study of hybrid war as a part of modern political-legal reality

Drozdyuk Yaroslav Oleksandrovych

Postgraduate Student at the Department of Political Sciences
Faculty of Social and Political Sciences
Mykhailo Dragomanov State University of Ukraine
Pyrohova str., 9, Kyiv, Ukraine
ORCID: 0000-0002-6835-2219

The article examines scientific views and different approaches to the formation of the concept of hybrid war. The specifics of its development from the first public use to the moment of the invasion of the Russian Federation into Ukraine are revealed. The author identifies the main features of hybrid warfare. It is noted that the understanding of the concept of hybrid war was formed on the example of the Russian-Ukrainian war. The term “hybrid war” is defined.

It is substantiated that, regardless of the term used to designate modern hybrid confrontations, the motives and methods of these forms of interstate aggression remain unchanged. The main characteristics of hybrid warriors include the following: the initiator of a “hybrid” war is a state with a totalitarian and neo-imperialist regime, which in the internal political aspect hopes for the “spirit of victory”; the invasion begins without an open declaration of war, the aggressor denies his own presence and obvious expansion (that is, legally it is not war, but in fact it is not peace); involvement in long and ineffective negotiations, which is actively used for all kinds of political pressure on the international community and participants in the conflict; the involvement of armed forces in small numbers and means of informational influence are combined; non-traditional means of fighting play an important role – cyber attacks, guerrilla warfare, passive resistance, terrorist acts, psychological warfare, support of anti-government groups, support of anti-government movements (parties), etc.; a war between adversaries whose military forces have a significant imbalance: regular army, irregular military formations, mercenaries, “ideological fighters” with government forces, exiled units of representatives of the third party, militants, terrorists, criminal elements.

It was concluded that the hybrid war is a complex of economic, financial, material and technical, informational and propaganda and military measures carried out for the purpose of disinformation, intimidation, creation of internal social and national contradictions, which allow to deprive the opposing party of actual sovereignty.

Perhaps, after the end of the Russian-Ukrainian war, the concept of “hybrid” war will be used as a proper name only in relation to the Russian Federation’s war with Ukraine. Keywords: war, hybrid war, hybrid conflict, hybrid threat, armed conflict, Russian-Ukrainian war.

Key words: war, hybrid war, hybrid conflict, hybridthreat, armed conflict, Russian-Ukrainian war.